

Language consultations: electronic database

<https://www.valodaskonsultacijas.lv/en/questions/33>

Question	Kā aizstāt teicienu <i>pīķa stunda</i> ?
Answer	Latviešu valodā teicienu <i>pīķa stunda</i> var aizstāt ar vārdu <i>sastrēgumstunda</i>. Sarunvalodā par <i>pīķa stundu</i> sauc īpašu sastrēgumlaiku, taču latviešu valodā vārdam <i>pīķis</i> šādas nozīmes nav. <i>Pīķis</i> – 1. ‘duramais ierocis – garā kātā nostiprināts smails asmens’; 2. ‘garš, smails elements, detaļa (mehānismā, ierīcē u. tml.)’; 3. ‘priekšgala vai pakaļgala nodalījums (kuģim)’; 4. ‘spēļu kāršu suga, ko apzīmē ar pīķa asmens vai liepas, bērza u. tml. lapas shematizētu attēlu. Šīs sugas kārts’. „Latviešu valodas slenga vārdnīcā” norādīts, ka par <i>pīķi</i> dažkārt dēvē piecnieku (kā atzīmi). Vārdkopa <i>pīķa stunda</i> ir tiešs pārcēlums jeb kalks no krievu valodas <i>часы пик</i> (<i>časi pik</i>), kas nozīmē kādu īpašu aktivitāti, darbības kāpinājumu (virsotni), arī spriedzes laiku u. tml. Šī konstrukcija literārā latviešu valodā nebūtu vēlama, tamlīdzīgi neveikli piemēri ir <i>pa lielam, uz doto brīdi, kā reiz, neko sev</i> u. c. <i>Pīķa stundu</i> varētu aizstāt ar salikteni <i>sastrēgumstunda</i>. Šis vārds ir iekļauts jau „Latviešu literārās valodas vārdnīcā”, kā arī „Mūsdienu latviešu valodas vārdnīcā”. <i>Sastrēgumstunda</i> – ‘laiks (parasti darba dienas sākumā un beigās), kad ielās ir ļoti daudz transportlīdzekļu, radot to kustības traucējumus’. Piemēram, <i>vakara, rīta sastrēgums</i>.
Sources	Latviešu literārās valodas vārdnīca Bušs, O., Ernstsone, V. <i>Latviešu valodas slenga vārdnīca</i> Rīga : Norden AB, 2006, 364. lpp.

